Ekoskolu vides novērtējums

SKOLĀM

Aizpildīšanas datums: 28.11.2025

Aizpildīja: ekoskolas koordinatore Dace Kalniņa

Satura rādītājs

Ievads 3

Ekoskolu pamattēmas:

1. Enerģija 6
2. Transports 10
3. Atkritumi 14
4. Ūdens 17
5. Pārtika 21

Ekoskolu papildtēmas:

6. Vide un veselība 25
7. Skolas vide un apkārtne 30
8. Mežs 33

Ekoskolu apkopojošās tēmas:

9. Bioloģiskā daudzveidība 36
10. Klimata pārmaiņas 40

Līdzdalība/Mācību saturs 43

Ievads

Skolas vides ietekmju novērtējums (turpmāk VN) ir pamatu pamats gada tēmas izvēlei un rīcības plāna veidošanai Ekoskolu programmā. Ir svarīgi, lai tas labi iekļaujas mācību procesā un vienlaikus dod uzticamu informāciju par visām ar vidi saistītām tēmām. Tāpat ir svarīgi, lai VN veikšanā iesaistītos un ar rezultātiem iepazītos pēc iespējas vairāk skolēnu, pedagogu, vecāku un citu ar skolu saistītu cilvēku.

Kas jāatceras

- VN veic Ekopadome, iesaistot pēc iespējas vairāk skolēnu no dažādām klasēm, piemēram, iedalot katrai klasei vienu tēmu; dažādu jomu skolotājus, kas novērtējuma procesu integrē savos mācību priekšmetos; skolas vadības pārstāvi; skolas saimnieku un citus skolas pārstāvjus.
- Pirms uzsākt VN, ir svarīgi sagatavoties – izrunāt jautājumus, izdomāt metodes, sagatavot darba lapas, planšeti vai datoru, rakstāmpiederumus. Ja novērtējuma lapas drukāsiet, esat taupīgi – drukājiet uz abām lapas pusēm vai uz jau vienreiz izmantotām lapām. Veicot pierakstus, lietojiet zīmuli, lai pēc tam lapas varētu izmantot atkārtoti.
- Veicot VN, tiek izmantotas dažādas metodes. Pārsvarā skolēni var sameklēt atbildes paši, uzmanīgi vērojot, izstaigājot iestādi un tās apkārtni. Procesā noderēs arī pieaugušā iesaiste, piemēram, pavāres, vadības, saimnieka un citu skolas pārstāvju sniegtā informācija. Noteikti pētiet situāciju reālajā vidē, nevis tikai izrunājiet vai veiciet aptauju!
- Kad tēmas izpētītas un visi jautājumi atbildēti, ir jāizveido kopsavilkums – jāpiefiksē, kas darbojas vislabāk, kur nepieciešami uzlabojumi, un pats svarīgākais – jāizdomā darbības, ko skolas pārstāvji īstenos un iekļaus rīcības plānā, lai situāciju uzlabotu.
- VN izmantojiet visa gada garumā, veicot pārraudzību un izvērtēšanu. Kad kādas rīcības plāna aktivitātes ir paveiktas, izvērtējiet rezultātus un salīdziniet ar sākotnējo novērtējumu.
- Ir svarīgi informēt pārējos par VN konstatēto. Skolēni var izvietot kopsavilkumu uz Ekodēļa, pastāstīt par rezultātiem saviem klasesbiedriem, vecākiem un citiem skolas pārstāvjiem.

Kā strādāt ar šo vides novērtējuma formu

Šajā VN formā katrai tēmai ir 7 sadaļas:

1. Ievads
2. Skolas izvērtējums
3. Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums
4. Jautājumi vecākiem
5. Pētījums
6. Ilgtermiņa salīdzinājums
7. Datu izvērtējums

No 7 sadaļām **vissvarīgākās ir 2., 6. un 7. sadaļa**. Tās aizpilda visām tēmām, pārējās sadaļas aizpilda tikai gada tēmai. Izņēmums ir klimata pārmaiņu tēma, kurai nav atsevišķi

izdalīta 2. sadaļa. Šajā tēmā aicinām veikt skolēnu un vecāku aptauju reizē ar skolas izvērtējumu citās tēmās.

- **Skolas izvērtējums**

Svarīgākā VN daļa ir skolas izvērtējuma tabula, kurā katrā tēmā jānovērtē skolas vides ietekmes skalā no 1–5. Šie jautājumi ir labs pamats vispusīgai tēmas izvērtēšanai. Ja kāds no jautājumiem objektīvu apstākļu dēļ neatbilst jūsu skolai, to varat neaizpildīt, pie jautājuma norādot N/A (nav attiecināms). Tāpat ir vērtīgi katru sadaļu papildināt ar saviem jautājumiem. *Atcerieties! Šī sadaļa ir domāta skolas reālās situācijas novērtējumam, nevis kā anketa skolēnu viedokļa noskaidrošanai.*

Šīs izvērtējuma tabulas jāpilda visām programmas skolām. Pirmo gadu pievienojušās skolas pilda tabulas piecās pamattēmās (enerģija, transports, atkritumi, ūdens, pārtika) un nākamgad izpēta atlikušās piecas tēmas.

- **Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums, jautājumi vecākiem**

Visās tēmās pievienoti daži skolēnu un vecāku aptaujas jautājumi. Tos iespējams rediģēt. Ieteicams aptaujas papildināt arī ar saviem jautājumiem. Ja nepieciešams, varat pievienot aptaujai jautājumu par respondentu informāciju, piemēram, klase, kurā mācās, dzimums u. tml. Aptaujas noteikti var dot pildīt arī citiem skolas pārstāvjiem.

Aptaujas aicinām veikt katru gadu tikai izvēlētajā gada tēmā, kā arī iepriekš īstenotajā tēmā (salīdzinājumam), jo citās tēmās aptauju veikšana jums dos vairāk datu, nekā varēsiet izmantot.

Ir svarīgi arī izvērtēt, cik liela daļa no visiem skolēniem un vecākiem ir aptaujāta, vai izvēlētā respondentu grupa pārstāv jeb reprezentē visus skolēnus un vecākus, proti, tiek nodrošināta dažādu klašu, vecumu, dzimumu pārstāvniecība, līdzdalības līmenis (aktīvāka, mazāk aktīva klase), dažādu novirzienu klases, sasniegumi u. tml.).

Vides novērtējuma formā, ko pievienosiet, ierakstiet tikai atbilžu procentus un respondentu skaitu. Aptauju ir iespējas veikt, aizpildot elektroniski Ekoskolu datu bāzē vai izmantojot citus digitālos rīkus, piemēram, *google forms* aptauju formu. Šo aptauju izplatīšana un apkopošana jāuztic skolēniem. Tas palīdzēs attīstīt datu apstrādes un zinātniskā darba prasmes.

- **Pētījuma daļa**

Katrai tēmai ir pievienotas arī dažas idejas pētījumiem. Varat veikt arī citu tēmai atbilstošu pētījumu. Šo pētījumu ieteicams veikt pēc visa novērtējuma apkopošanas un rīcības plāna sagatavošanas. Tas var būt labs pamats skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrādei un reizē palīdzēt izprast vides situāciju skolā.

- **Ilgtermiņa salīdzinājums**

Ir svarīgi ievākt visus ilgtermiņa datus, vēršoties pie skolas tehniskā personāla vai pašvaldības pārstāvjiem. Ja neizdodas iegūt datus, jāatrod cita metode. Piemēram, ja nav iespējams noteikt datus par atkritumu apjomu kopumā, var izmantot atkritumu monitoringu kā metodi.

- **Datu izvērtējums**

Datu izvērtējums jeb kopsavilkums ir būtisks posms pirms rīcības plāna tapšanas. Tam jābūt vispusīgam! Svarīgi piefiksēt gan visus secinājumus no skolas novērtējuma tabulas, gan secinājumus no visām pārējām sadaļām. Piemēram, no skolēnu un vecāku izpratnes aptaujas. Proti, datu izvērtējumā jāpievieno arī secinājumi par izpratni, attieksmi. Vēlāk tas palīdz izvirzīt izglītojošus mērķus.

Novērtējuma iekļaušana mācību saturā

Ir svarīgi, ka vairākas VN sadaļas tiek integrētas mācību procesā. Datu vākšana var tikt uzticēta vairākām klasēm vai grupām, kā arī Ekopadomes skolēniem, kur skolotāju loma ir būt vairāk kā konsultantiem. Izvērtējums var tikt veikts sociālās zinībās, datu apkopošana – informātikā. Skolas zemākie rezultāti var būt pamats sarunām par šo jautājumu sakārtošanas nozīmi dabaszinību un citās stundās. Iepazīstinot skolēnus ar datiem, var uzdot rakstīt argumentētas esejas, kas palīdzētu izvēlēties skolas gada tēmu.

Praktiskie padomi

Ir svarīgi novērtējuma veikšanas laikā nodrošināt, lai dati būtu uzticami un salīdzināmi. Uzticamāku rezultātu gūšanai vēlams vienu tēmu apskatīt vairākām komandām, pēc tam salīdzinot un pārrunājot rezultātus. Neaizmirstiet pārbaudīt ne tikai klases, bet arī citas telpas. Veicot atkārtotu izvērtēšanu, pēc iespējas aptaujājiet tos pašus cilvēkus. Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

Pēc novērtējuma veikšanas izveidojiet vizuālu apkopojumu, ar kura palīdzību varēsiet iepazīstināt ar rezultātiem visu skolu.

Enerģija

1. Ievads tēmā

Ikdienā patērējot elektrību un ziemā siltumu, skola rada enerģijas ražošanas pieprasījumu. Lai enerģijas ražošanai izmantotu mazāk dabasgāzes un citu fosilo resursu, ir būtiski novērst nelietderīgu elektrības un siltumenerģijas patēriņu. Ir svarīgi mācīt enerģijas taupīšanas principus arī visiem skolas skolēniem, veidojot pamatu viņu rīcībai mājās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Dienās, kad klase ir pietiekami gaiša, gaismas **netiek** ieslēgtas	Reti			x			Vienmēr
Klases, kur gaisma tiek izslēgta, kad tur neviena nav	0–20% (no visām klasēm)				x		
Gaiteņos, kāpņutelpās un tualetēs gaisma tiek izslēgta, kad šajās telpās neviena nav	Reti					x	
Telpas, kur izmanto efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED)	0–20%					x	100% 100% (no visām klasēm) Vienmēr
Telpas, kur izvietoti atgādinājumi par elektrības taupīšanu	0–20%					x	100%
Telpas, kur logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu	0 – 20%					x	100%
Sadzīves tehnika, kas atbilst A energoefektivitātes klasei	0 – 20%				x		100%
Klases, kur datori paliek ieslēgti, kaut gan ilgu laiku netiek izmantoti	100%					x	0–20%
Klases, kur projektori **netiek** izslēgti, kaut gan nav vajadzīgi	100%					x	0–20%
Klases, kur elektroierīces pa nakti tiek atvienotas no tīkla	0–20%			x			100%
Telpas, kur iespējams atsevišķi pielāgot radiatoru siltumu	0–20%	x					100%
Telpas, kur radiatori un ventilācijas lūkas nav aizsegtas	0–20%					x	100%
Brīvdienās skolā tiek uzturēta zemāka temperatūra	Nekad					x	Bieži
Logi un durvis ir noblīvētas (nelaiž iekšā pa šķirbām aukstumu)	0–20%					x	100%
Telpas tiek vēdinātas, apkures sezonas laikā ilgstoši turot nedaudz pavērtus logus, t. i. "vēdināšanas režīmā"	Bieži		x				Nekad
Apkures sezonā telpas tiek vēdinātas cikliski, piemēram, reizi stundā uz pāris minūtēm pilnībā atverot vaļā logu, pirms tam **izslēdzot** apsildes ierīces telpā vai zem loga.	Nekad				x		Bieži
Klases, kur logiem ir aizkari vai žalūzijas, kas naktī tiek aizvērtas, lai mazinātu siltuma zudumus	0–20%			x			100%
Apkures sezonas laikā tiek mērīta gaisa temperatūra klasēs, lai izdarītu secinājumus par apkures intensitāti	Nekad				x		Regulāri
Vai skolā lietotās enerģijas (elektrības, siltuma) ražošanai tiek izmantoti kādi no atjaunīgiem energoresursiem?	Netiek izmantoti			x			Jā, vairāki veidi

Vai bieži, vārot tēju vai kafiju, daudz uzvārītā ūdens paliek pāri?	Bieži					x	Reti
Kāda ir karstā ūdens temperatūra ūdens krānos?	Plaucējoša					x	Atbilstoši silta
Vai iespējams regulēt karstā ūdens temperatūru skolā?	Nē				x		Jā, visur
..... (jūsu jautājumi)							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc ir svarīgi taupīt elektrību un ziemā siltumu? (mini divus iemeslus) lētākas izmaksas ietaupa enerģiju
Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma! starpbrīžos izslēgt gaismas brīvdienās zemāka apkures jauda dienas laikā nelietot gaismu klasēs
Cik bieži, esot **mājās,** tu rīkojies, lai taupītu enerģiju? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Cik bieži, esot **skolā,** tu rīkojies, lai taupītu enerģiju? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Vai ziemas laikā temperatūra skolas telpās tev liekas: a – pārāk augsta, bieži ir karsti b – nedaudz par augstu, jāstaigā bez džempera c – tieši laikā – ne par aukstu, ne par siltu d – pārāk zema, reizēm klasē salstu
Vai tu vēlētos, lai ziemā skolā tiktu rīkotas “Silto džemperu dienas” – skolā tiktu nedaudz pazemināta temperatūra un visi tiktu aicināti saģērbties siltāk, lai samazinātu ietekmi uz vidi un pievērstu uzmanību resursu taupīšanai? a – jā, tas varētu būt 2 nedēļu garumā b – jā, apmēram nedēļu c – jā, bet ne vairāk kā vienu dienu d – nē, man tas nepatiktu

4. Jautājumi vecākiem

Vai ikdienā pievēršat uzmanību siltuma un elektroenerģijas taupīšanai? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Kādas rīcības, jūsuprāt, palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma! (nosauciet 3) izslēgt gaismas un elekrtoierīces, kad nav mājās samazināt apkuri kad nav mājās regulēt siltumu
Elektroierīces arī gaidīšanas režīmā patērē elektroenerģiju. Tāpat arī lādētāji, kas atstāti kontakta ligzdā, bet nav savienoti ar uzlādējamo ierīci. Vai atvienojat no elektrības ierīces un lādētājus, kad tos neizmantojat?

- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr
Vai jūsu mājoklī ir iespējams regulēt temperatūru apkures sezonā? - Jā, visur - Daļā telpu - Nē
Kāda temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā? Vidēji .....21..... C
Vai mēdzat ziemā ilgstoši atstāt logus nedaudz pavērtus, t. i. "vēdināšanas režīmā"? - Nekad - Reti - Dažreiz - Bieži - Vienmēr
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi? a – ļoti būtiska b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi

5. Pētījums

1. Izmantojot Vides izglītības fonda CO_2 kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas – http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat

2. Izpētiet, no kādiem energoresursiem šobrīd ražo skolā izmantoto elektrību un siltumu. Papildus varat izpētīt un analizēt skolas iespējas izmantot vairāk atjaunīgos energoresursus, izstrādāt priekšlikumus pašvaldībai.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	2023	2024	2025			…
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)	914,219		4246			
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)	55101,9	53249,79	52349			
Siltuma patēriņš novembrī (kWh)	41	35	27			
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)	284	253	195			
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO_2)			1,7			

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis

*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar enerģijas tēmu?*	Vislabāk darbojas siltuma taupīšana skolā, gaismas izslēgšana telpās. Skolā regulāri tiek mērīta temperatūra. Datori tiek izslēgti, kad tie netiek lietoti.
*Kuros jautājumos enerģijas tēmā **nepieciešami uzlabojumi**?*	Regulēt temperatūru telpās.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Ieteikt skolas vadībai nepieciešamos uzlabojumus.

Transports

1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, kā arī ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgākiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	**2**	**3**	**4**	**5**	
Kāda daļa skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu vai kājām?	0–10%				x		Vairāk nekā 40%
Cik droši ir doties uz skolu ar velosipēdu vai kājām?	Ir vairāki bīstami posmi				x		Satiksme ir piemērota un droša
Vai skolā ir pietiekami daudz drošu velonovietņu?	Nav drošu novietņu					X	Novietnes ir drošas un pietiekami daudz
Vai skolā ir notikušas velosipēdu zādzības?	Jā, regulāri					X	Nav notikušas
Kāda daļa skolēnu dodas uz skolu ar sabiedrisko transportu?	0–10%					x	Vairāk nekā 40%
Kāda daļa skolas darbinieku dodas uz skolu ar velosipēdu, kājām vai sabiedrisko transportu?	0–20%				X		Vairāk nekā 80%
Cik bieži skolā notiek pasākumi vai akcijas, kas aicina ierasties skolā kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu?	Nenotiek	X					Notiek reizi mēnesī
Cik bieži skolā mācību ekskursijas notiek ar velosipēdiem? Vai izbraucienu vietā tiek rīkoti pārgājieni?	Ļoti reti		X				Vismaz trešā daļa no ekskursijām
Vai, apmeklējot Ekoskolu pasākumus, ir notikusi sadarbība ar citām skolām, lai brauktu kopā un izmantotu transportu efektīvāk?	Nav notikusi nemaz			X			Notiek bieži
Cik liela skolēnu daļa ir ieguvuši velosipēda vadītāja apliecību?	0–20%					X	Vairāk nekā 80%
Cik tuvu skolas ieejai tiek izlaisti ar automašīnām atvestie bērni, radot veselības riskus no izplūdes gāzēm?	Pie pašas skolas ieejas			X			Izlaišana notiek vismaz 100 m no skolas
Vai skolas tuvumā apstājušās automašīnas izslēdz dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt bērnus?	Bieži neizslēdz			X			Vienmēr izslēdz, ir atgādinošas zīmes
Vai skolu no apkārt esošās satiksmes norobežo koki vai dzīvžogs, kas mazina gaisa piesārņojumu no izplūdes gāzēm?	Nav koku vai dzīvžoga					X	Pilnībā norobežo
Vai skolas pārtikas iepirkumā ir ņemts vērā, cik tālu tiek vesti produkti?	Nav ņemts vērā			X			Ir ņemts vērā
..... (jūsu jautājumi)							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc svarīgi pārvietoties kājām un ar velosipēdu? (mini divus iemeslus) Lai norūdītu sevi, sportotu. Pārvietojoties ar velosipēdu un kājām nerodas CO_2 izmeši
Kāpēc svarīgi pēc iespējas biežāk izvēlēties sabiedrisko transportu automašīnas vietā? Jo tad netiek patērēta tik daudz degviela un nerodas kaitīgie dūmi
Kā tu visbiežāk nokļūsti skolā? a) kājām b) ar velosipēdu c) ar skrejriteni d) ar sabiedrisko transportu e) ar automašīnu f) cits _____
Atzīmē attālumu, ko tu parasti veic līdz skolai: a) līdz 3 km b) 3–5 km c) 5–10 km d) vairāk nekā 10 km
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu **iešanu** uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu? Velosipēdu ceļš
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu vai pašā skolā būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu **braukšanu ar velosipēdu** uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?

4. Jautājumi vecākiem

Kādus transportlīdzekļus esat izmantojis(-usi) pēdējo 4 nedēļu laikā? (atzīmē visus atbilstošos) ● Privātā automašīna ● Īrēta automašīna ● Autobuss ● Taksometrs ● Motocikls ● Velosipēds ● Elektriskais skrejritenis ● Vilciens ● Tramvajs vai trolejbuss ● Pārvietojos kājām ● Cits:

Kuru no iepriekš minētajiem transportlīdzekļiem esat izmantojis(-usi) **visvairāk** pēdējo 4 nedēļu laikā? (viena atbilde) Velosipēds un autobuss
Kādēļ tieši šo transporta veidu? Jo dzīvoju Vārmē. Autobuss tādēļ, ka dzīvoju vairāk nekā 20 km no skolas.
Vai ikdienā domājat, kā samazināt savas oglekļa emisijas? 1) jā 2) nē 3) dažreiz 4) nezinu, kas ir oglekļa emisijas
Kā jūsu bērni visbiežāk nokļūst skolā? 1) kājām 2) ar velosipēdu 3) ar sabiedrisko transportu 4) ar automašīnu 5) cits _____
Vai, jūsuprāt, bērniem doties uz skolu kājām vai ar velosipēdu ir droši? Ja nē, kādi uzlabojumi skolā vai skolas apkārtnē būtu nepieciešami?

5. Pētījums

1. Veiciet kājāmgājēju maršrutu izpēti. Mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un ietves, kas ved uz skolu. Tas nozīmē iet pa šiem ceļiem un veikt piezīmes par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Līdzīgu pētījumu var veikt arī par velomaršrutiem, pirms tam noskaidrojot, pa kādiem maršrutiem bērni un pieaugušie visbiežāk ierodas skolā, cik lielus attālumus veic. Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus ir vērts iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.

2. Veiciet padziļinātu izpēti par veidiem, kā skolēni un skolas darbinieki ierodas skolā. Papildus var pētīt, **kādēļ** skolēni un darbinieki izvēlas konkrēto nokļūšanas veidu, kā arī to, kas varētu motivēt viņus vairāk pārvietoties kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	2024	2025				…
Skolēni, kas oktobrī uz skolu dodas: kājām (%)	40%	15%				
ar velosipēdu (%)	10%	15%				
ar skolas vai sabiedrisko transportu (%)	30%	40%				
ar automašīnu, kopā ar citiem skolēniem (%)	0%	5%				

ar automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)	20%	25%				
Darbinieki, kas uz skolu dodas kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu (oktobrī) (%)	50%	50%				
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)	0%	0%				
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)	50%	50%				

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar videi draudzīgu transportu?*	Tas ka skolēni dodas uz skolu ar velosipēdu, kājām un autobusu.
*Kuros transporta jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Mums nenotiek akcijas ar aicinājumu doties uz skolu kājām, velosipēdu un autobusu.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Rīkot akcijas

Atkritumi

1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, cik daudz atkritumu radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ikdienas paradumi – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums **samazināt** atkritumu rašanos, **atkārtoti izmantot** un **pārstrādāt** tos. Ir svarīgi arī izdomāt risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā izvērtējat, no kurām lietām varētu atteikties vai kuras varētu nepirkt, lai pēc tam neradītu liekus atkritumus?	Nekad				x		Katru reizi
Vai skolā, pērkot lietas, izvērtējat to ietekmi uz vidi, iepakojumu, kalpošanas ilgumu, izmantošanas iespējas, izcelsmi u. tml.?	Nekad			x			Katru reizi
Vai izvērtējat, kuras no šķietami nevajadzīgām un ārā metamām lietām var lietot atkārtoti, saremontēt, pārveidot u. tml.?	Nekad			x			Katru reizi
Vai skolā ir iespēja apmainīties ar lietām, piemēram, grāmatām, apģērbiem vai citām?	Nekad					x	Regulāri notiek šādas aktivitātes
Vai skolā ir atgādinājumi, kas veicina neradīt liekus atkritumus?	Nav					x	Daudzās vietās
Cik bieži skolotāji drukā dokumentus, kurus iespējams lietot un uzglabāt elektroniski?	Bieži			x			Nekad
Vai drukājot un kopējot tiek apdrukātas abas papīra puses?	Nekad			x 60%			Vienmēr, kad iespējams
Cik procentu no klasēm krāj un atkārtoti izmanto lapas, kas apdrukātas no vienas puses?	0–20%					100%	100%
Vai skolas pasākumos tiek lietoti vienreiz lietojamie trauki?	Bieži				x		Nekad
Ja skolā vai tās tuvumā ir karsto dzērienu automāts, cik bieži tas tiek lietots, patērējot vienreizlietojamās glāzītes?	Bieži				x		Gandrīz nekad (atkritumu tvertnē ir dažas glāzītes)
Vai skolas pārstāvji bieži lieto vienreizējās glāzītes no ūdens automāta?	Bieži			x			Gandrīz nekad (atkritumu tvertnē ir dažas glāzītes)
Cik skolēnu lieto savu daudzreiz lietojamo krūzi vai pudeli?	0–20%					x	Vairāk nekā 80%
Vai skolēni bieži pērk ūdeni plastmasas pudelēs?	Tiek bieži novērots			x			Gandrīz nekad
Vai skolēniem ir ērti pieejams dzeramais krāna ūdens?	Nav pieejams				x		Vairākās vietās
Cik daudz plastmasas atkritumu (pārtikas produktu iepakojumi, kancelejas preces, to iepakojumi u. tml.) rodas skolotāju istabā?	Daudz (vairāk nekā puse no atkritumiem)					x	Nedaudz (tvertnēs dažas vienības)
Cik aptuveni plastmasas atkritumu uz vienu skolēnu rodas klases vakaros, ekskursijās, pārgājienos?	>4 atkritumu vienības					x	<1 atkritumu vienība

Cik klasēs ir pieejamas kastes papīra atkritumu šķirošanai?	0–20%				80%		100%
Cik gaiteņos ir pieejamas vietas plastmasas šķirošanai?	Nevienā	x					Visos
Vai skolā ir pieejama informācija par atkritumu šķirošanu?	Nav				x		Vairākās vietās
Vai šķirošanas konteineros tiek liktas tikai tam paredzētās lietas?	Bieži ir kļūdas				x		Vienmēr ir pareizi
Vai skolā notiek pasākumi vai akcijas, kas mudina vākt atkritumus pārstrādei, piemēram, makulatūru, baterijas u. tml?	Nenotiek					x	Notiek vairākas reizes gadā
Vai skolā notiek pasākumi vai akcijas, kas izglīto ģimenes un veicina neradīt, atkārtoti izmantot un šķirot atkritumus mājās?	Nenotiek				x		Notiek vairākas reizes gadā
Vai skolas virtuve pārtikas atkritumus nošķir no sadzīves atkritumiem?	Viss nonāk sadzīves atkritumos					x x	Pārtikas atkritumi tiek vākti atsevišķi
Vai skolā ir iespēja kompostēt bioloģiskos atkritumus?	Nav					x	Gan pārtikas, gan lapu atkritumus
Cik bieži skolas apkārtne tiek piesārņota ar atkritumiem?	Ļoti bieži var ieraudzīt atkritumus				x		Atkritumu nav
Vai skolas apkārtnē ir pietiekami daudz atkritumu tvertņu?	Trūkst vai arī tās ir pārpildītas					x x	Ir pietiekami
Vai skola iesaistās atkritumu piesārņojuma novēršanā un vides sakopšanā savā apkārtnē (piejūrā, mežā, utt.)?	Neiesaistās					x	Iesaistās vairākas reizes gadā
Vai skolas pasākumos tiek izmantoti baloni, gaisa laternas vai dalīti plastmasas aksesuāri?	Jā, bieži					x	Nekad
Uzskates materiāliem, darba lapām tiek izmantota laminēšana nevis kāda alternatīva, piemēram, biezāka materiāla dokumentu kabatiņas.	Bieži tiek izmantoti laminēti materiāli				x		Nekad
.....Vai tu mājā šķiro atkritumus!.....? (jūsu jautājumi)	Bieži			x			nekad

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)

- *Jo plastmasa lēni sadalās un kļūst par mikro plastmasu, kas nonāk dzīvo būtņu organismā*
- *Lai nebūtu jāpārstrādā lielie atkritumu kalni*

Cik bieži tu pērc dzērienus, našķus vai citus produktus plastmasas iepakojumā?

a) katru dienu
b) vairākas reizes nedēļā
c) 1 reizi nedēļā vai retāk
d) nekad nepērku produktus plastmasas iepakojumā

Cik daudz dzērienu plastmasas vai skārda iepakojumā tu iegādājies vai izlieto 2 nedēļu laikā?

a) vienu vai mazāk
b) 2–3
c) 4–5
d) vairāk nekā 5

Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?

a) atkritumu izmešana tam paredzētās vietās *b) novērst un mazināt atkritumu rašanos* *c) šķirot atkritumus*
Vai tu mājās šķiro atkritumus? *- jā - nē - reizēm - nav iespējas šķirot*
Vai tu skolā šķiro atkritumus? *- jā - nē - reizēm - nav iespējas šķirot*
Ko tu ikdienā dari, lai risinātu atkritumu problēmu? (mini dažus rīcības piemērus) *Es šķiroju atkritumus, izmantoju atkārtoti uzpildāmās pudeles, eju uz veikalu ar savu maisiņu, dažreiz iepērkos veikalā, kur tirgo sveramos produktus.*

4. Jautājumi vecākiem

Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā radīto atkritumu apjomu? - Jā - Nē
Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos) ● izmantoju atkārtoti lietojamu iepirkumu maisu un mazos maisiņus ● ārpus mājas izmantoju atkārtoti lietojamu pudeli un/vai krūzi ● izvairos no lieka iepakojuma, pērkot produktus ● izvairos no vienreizlietojamu trauku izmantošanas ● pārdomāju pirkumus, pērku tikai nepieciešamāko ● cenšos neradīt pārtikas atkritumus ● mājās veidoju kompostu ● salaboju sadzīves priekšmetus, pirms pērku jaunus ● piedāvāju citiem sev nevajadzīgās lietas ● iegādājos lietotas preces ● cits: ……..
Vai jūsu dzīvesvietā ir pieejami atkritumu šķirošanas konteineri? a) jā, visi nepieciešamie šķirošanas konteineri atrodas netālu no dzīvesvietas b) nē, šķirošanas konteineri nav pieejami c) daļēji, dažus atkritumu veidus jānogādā citur
Vai jūsu ģimenē šķiro atkritumus? a) jā b) nē c) neregulāri
Vai informācija par prasībām atkritumu šķirošanā ir pietiekama un saprotama? a) jā, jautājumu nav b) nē, ir daudz neskaidrību c) daļēji, ir dažas neskaidrības
Vai jūsu ģimene izmanto depozīta sistēmu dzērienu iepakojuma nodošanai? a) jā b) nē c) neregulāri d) nepērkam dzērienus depozīta iepakojumos

5. Pētījums

1. Izpētiet, kas tieši atrodas atkritumu grozos skolas gaiteņos, klasēs (arī šķirotajos atkritumos). To var darīt, atkritumus arī neņemot ārā. Izveidojiet biežāk sastopamo atkritumu veidu (piemēram, iepakojuma veidu) sarakstu, īpašu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojiet šo sarakstu, lai domātu par rīcībām, kas mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos. Ja ir vēlme nopietnāk izpētīt šo tēmu, atkritumu audita forma un padomi pieejami šeit: https://ej.uz/atkritumu-audits

2. Izpētiet, kāda sadzīvē vai/un skolā lietota priekšmeta ietekmi uz vidi, veicot dzīves cikla analīzi. Tas nozīmē analizēt katru no pieciem produkta dzīves cikla posmiem: izejmateriālu iegūšanu, ražošanas procesu, produkta transportēšanu, lietošanu un produkta dzīves cikla beigas. Katram posmam jāizpēta patērētie resursi, kā arī radušās ietekmes uz vidi. Noslēgumā aiciniet skolēnus sniegt priekšlikumus produkta vides ietekmju samazināšanai un iespējamām videi draudzīgākām alternatīvām. Gatavs plāns šai aktivitātei atrodams projekta E-SPACE metodiskajā materiālā, kas pieejams šeit: ej.uz/ae-projekta-mape

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2024	2025
Nešķiroto sadzīves atkritumu apjoms *(Pierakstiet mērvienību – kg vai m^3)*					22 m^3	20m^3
Šķiroto atkritumu apjoms *(Pierakstiet mērvienību – kg vai m^3)*						
Atkritumi veidi, kas tiek šķiroti un nodoti pārstrādei *(norādiet atbilstošos burtus):* a. Papīrs b. Kartons c. Plastmasa d. Stikls e. Skārdenes f. Elektroierīces g. Baterijas h. Spuldzes i. Tekstils j. Pārtikas atlikumi					 A B C E F G I J	 A B C E F G I J

Veicot aptauju par atkritumiem noskaidrojām:

- Visi aptaujātie cenšas samazināt atkritumu daudzumu
- Daļa iedzīvotāju atzīmēja, ka visi nepieciešamie atkritumu šķirošanas konteineri ir pieejami tuvumā, bet, ja to nav, tad izmanto tos, kas atrodas tālāk.
- Daļai no iedzīvotājiem 5% ir neskaidrības par atkritumu šķirošanu. Iespējams, ka nav peejami konteineri.
- Visi izmanto depozīta sistēmu.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk***	Atkritumu šķirošana. Skolēni un skolotāji izmanto ikdienā savas ūdens pudeles.

***darbojas** saistībā ar atkritumiem?*	
*Kur saistībā ar atkritumiem **nepieciešami uzlabojumi**?*	Mazāk kopēt materiālus, vairāk izmantot digitāli.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Runāt par šo tēmu klasē ar klasesbiedriem, mudināt taupīt papīru

Ūdens

1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju. Tāpat ir svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi nepiesārņo vidi un tiek pietiekami attīrīti, pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā ir sastopami piloši krāni, ko nevar aizgriezt?	Bieži					X	Nav sastopami
Vai skolēni mēdz atstāt neaizgrieztus ūdens krānus?	Bieži				X		Gandrīz nekad
Vai skolā ir sastopami tualetes podi, kuriem ir tehniskas problēmas, pastāvīgi tek ūdens?	Bieži				x		Nav sastopami
Cik tualetēs ir podi ar diviem ūdens noliešanas režīmiem?	0–20% (no visām tualetēm)				X		100% (visās tualetēs)
Vai skolā ir uzstādīti ūdens taupīšanas rīki (piemēram, aeratori, sensori)?	Nav	X					Gandrīz visur
Cik bieži sastopama skolēnu izšķērdīga rīkošanās ar ūdeni?	Bieži			X			Gandrīz nekad
Cik tualetēs/dušās ir uzstādīti atgādinājumi par ūdens taupīšanu?	0–20%	X					100%
Vai skola savāc un izmanto lietus ūdeni?	Netiek vākts	X					Vāc un izmanto
Vai āra augu un zālienu laistīšanai tiek izmants neapstrādāts ūdens (piemēram, lietus vai akas ūdens)?	Izmanto krāna ūdeni		X				Vienmēr izmanto neapstrādātu ūdeni
Vai skola izvērtē iespējamos ūdens piesārņojuma avotus (piemēram, no tīrīšanas vai augu kopšanas līdzekļiem, atkritumiem vidē, autotransporta) un novērš draudus?	Netiek izvērtēts				X		Tiek izvērtēti visi avoti un apzināti risinājumi
Vai notekūdeņi pirms nonākšanas dabā tiek pietiekami attīrīti?	Attīrīšana nenotiek					x	Ūdens tiek uzticami attīrīts
Vai skola mēdz apmeklēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?	Netiek apmeklētas					X	Tā ir daļa no mācību procesa
Cik daudz vidi piesārņojoša sāls ziemā lieto skolas apkārtnē?	Daudz				X		Nemaz, izmanto citas metodes
Vai skolā notiek izglītojošas aktivitātes par globālām ar ūdeni saistītām problēmām (plūdi, sausums, ūdens pieejamība, piesārņojums)?	Nenotiek			X			Tā ir pastāvīga daļa no mācību un ārpusstundu procesa
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi taupīt ūdeni tādā valstī kā Latvija, kur ir pietiekami saldūdens krājumi? (mini divus iemeslus)
Lai mazāk būtu notekūdeņi, kuri jāattīra un tie neietekmētu vidi un ūdens resursus nākotnē.

Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk ūdens! *Nemazgāt traukus zem tekoša ūdens.* *Krāt lietusūdeni.* *Izmantot akas ūdeni.*
*Cik bieži, esot **mājās,** tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?* *- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz* x- *Vairumā gadījumu - Vienmēr*
*Cik bieži, esot **skolā,** tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?* *- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu* x- *Vienmēr*
Uzraksti kas, tavuprāt, notiek ar skolā izlietoto ūdeni, pirms tas atkal nonāk dabā? *Nonāk attīrīšanas stacijā.*
Vai tu vēlētos doties ekskursijā aplūkot notekūdeņu attīrīšanas iekārtas? *- Jā - Nē, tas neliekas interesanti x- Esmu jau apmeklējis(-usi)*

4. Jautājumi vecākiem

Kaut arī Latvijā ir pietiekami dzeramā ūdens krājumi, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju. Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā patērētā ūdens daudzumu? x- Jā - Nē
Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos) ● lietojam ūdens krānus, kuriem ir aeratori ● aizgriežam krānu, kamēr tīrām zobus x ● aizgriežam krānu, kamēr saziepējam rokas x ● biežāk ejam dušā, nevis vannā ● cenšamies dušā neuzturēties ilgi / nelejam vannu pārāk pilnu x ● izmantojam atbilstošo ūdens nolaišanas pogu tualetē (ja ir divas) ● uzraugām, lai krāni nepil / lai tualetes poda tvertne netek ● nemazgājam augļus vai dārzeņus tekošā ūdenī ● nemazgājam traukus tekošā ūdenī x ● izmantojam trauku mazgājamo mašīnu x ● darbinām veļas mazgājamo mašīnu tikai tad, ja tā ir pilna x ● cits: ……..
Vai mājās lietojat krāna ūdeni dzeršanai? x- Jā, bez papildu apstrādes - Jā, tikai vārītu - Jā, filtrētu - Nē
Ja atbildējāt "Nē", kāda veida ūdeni lietojat dzeršanai un kādēļ?
Vai, izvēloties tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļus, pievēršat uzmanību, lai tie būtu videi draudzīgi (ir ekomarķējums, bioloģiski noārdāmi, nekaitē ūdens iemītniekiem u. tml)? - Jā - Nē x- Dažreiz

5. Pētījums

1. Izpētiet apkārtnes upes, ezerus vai citas ūdenstilpes. Noskaidrojiet, kāds ir to ekoloģiskais stāvoklis un kas to ietekmē. Novērojiet, vai apkārtnē ir kādi iespējamie ūdens piesārņojuma avoti. Ja iespējams, veiciet ūdens sastāva ķīmiskās analīzes.

2. Var veikt dažādus aprēķinus – cik daudz ūdens, enerģijas un/vai naudas var ietaupīt, mainot dažādus ūdens lietošanas paradumus. Piemēram, cik daudz ūdens (un līdz ar to enerģijas un naudas) var ietaupīt, ja dušā mazgājas 5 minūtes, nevis 10, un tamlīdzīgi.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro?	…	2019	2020	2023	2024	2025
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m^3)				72	56	50
Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m^3)				674	632	627

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar ūdens izmantošanu?*	Skolā aizgriežam krānus, tie nepil, arī tualetes podi netek, tiem ir divi ūdens noliešanas režīmi. Notekūdeņi tiek attīrīti un skolēni iespēju robežās apmeklē attīrīšanas iekārtas.
*Kuros jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Jāizvieto atgādinājumi par ūdens taupīšanu.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Izveidot atgādnītes ūdens taupīšanai.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Ir svarīgi arī izglītot visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai ēdināšanas iepirkumā ir bioloģiski sertificēti* produkti? **Produktiem ir bioloģiskās lauksaimniecības ekomarķējums, nevis "Zaļā karotīte" vai citi simboli, kas nav ekomarķējums.*	0–20%						Vairāk nekā 80%
Vai Ekopadomei ir iespēja piedalīties pārtikas iepirkuma sagatavošanā?	Nav	X					Vienmēr
Vai ēdnīca ņem vērā sezonalitātes aspektu ēdiena gatavošanā?	Nekad	X					Vienmēr
Vai skolai ir dārzs, kur audzētos dārzeņus vai garšaugus ēdnīca izmanto ēdiena pagatavošanai?	Nav	X					Ir plašs dārzs
Ja skolai ir dārzs, vai tiek veicināta lauksaimniecības šķirņu bioloģiskā daudzveidība? (Piemēram, dārzā audzē dažādu šķirņu ķirbjus, nevis tikai vienas šķirnes, tāpat darot arī ar citiem augiem.)	Audzē vienas šķirnes augus	X					Audzē dažādas šķirnes un saglabā sēklas
Vai un cik daudz bērni skolā audzē garšaugus vai tējas?	Nemaz	X					Vairākās vietās
Vai un cik daudz bērni skolā audzē dārzeņus?	Nemaz	X					Vairākus veidus
Aptuveni cik liela daļa skolā sagatavotās pārtikas netiek apēsta?	> 40%			X			0–10%
Vai skolas ēdnīcā ir iespējams pielāgot porcijas lielumu – palūgt mazāku porciju vai papildporciju?	Nav iespējams	X					Vienmēr iespējams
Kāda vecuma bērniem ir iespēja pašiem salikt savas porcijas?	Nevienam	X					Visu vecumu
Vai kādas klases pāri palikušās ēdiena porcijas ir pieejamas citām klasēm?	Nekad				X		Vienmēr
Vai tiek apkopota informācija par ēdieniem, kas visbiežāk netiek apēsti?	Nekad	X					Regulāri
Kāda ir sadarbība ar ēdinātājiem izmestā ēdiena daļas samazināšanā?	Nav atsaucības	X					Lieliska sadarbība
Vai ir pieejama informācija par ēdnīcā pagatavoto ēdienu sastāvu?	Nav pieejama					X	Brīvi pieejama
Cik bieži skolas ēdnīcā iespējams izvēlēties sabalansētu veģetāru maltīti?	Nekad	X					Vismaz viena izvēle katru dienu
Kāda ir ēdienu izvēle ēdnīcā bērniem, kuri neēd gaļu un zivis?	"Salāti un kartupeļi"	X					Pilnvērtīgi ēdieni
Cik skolēniem ir viegli panākt izmaiņas ēdnīcas ēdienkartē?	Grūti	X					Ļoti viegli

Vai skolā ir pieejami rūpnieciski ražoti našķi, piemēram, saldumi, cepumi, kas satur palmu eļļu?	Viegli pieejami					X	Nav pieejami
Vai skolotāju istabā pieejami "Godīgās tirdzniecības" (ang. "Fair trade") marķēti produkti (kafija, cukurs u. c.)?	Nekad	X					Vienmēr
Vai skolā notiek pasākumi, kas izglīto par pārtikas ietekmi uz vidi?	Nekad		X X				Tā ir pastāvīga daļa no mācību un ārpusstundu procesa
Vai skolā notiek pasākumi, kas popularizē apkārtnes bioloģiskos zemniekus?	Nekad		X				Vairāki gadā
Vai, apgūstot ēdiena gatavošanu, tiek pievērsta uzmanība videi draudzīgiem ēdieniem, piemēram, no sezonāliem, vietējiem produktiem, bez gaļas u. tml.?	Nekad					X	Vienmēr
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kuri no šiem tev šķiet svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi? (iespējams atzīmēt vairākus variantus)

- *Jāaudzē pārtika pašam*
- *Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti*
- *Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti*
- *Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums*
- *Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona*
- *Jāsamazina rūpnieciski audzētas gaļas, olu, piena patēriņš*
- *Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās*
- *Jāsamazina produktu patēriņš, kas satur palmu eļļu*

Vai piekrīti, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?
- jā, var būt pat lētāka - nē, ir dārgāka - neesmu drošs

Kā, tavuprāt, bioloģiski audzēta pārtika atšķiras no parastās?

~~*Bioloģiski audzētai pārtikai nav izmantota ķīmija*~~

Vai tu ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa?
- nē - ļoti maz - jā, diezgan daudz - nezinu, kuros ir palmu eļļa

Vai, ēdot skolas ēdnīcā, tu apēd visu porciju?

- Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Retos gadījumos - Nekad

Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev garšo vislabāk? (nosauc 3)

Sautējums, plovs, kartupeļi ar zivi

Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev negaršo? (nosauc 3)

Griķi, kāpostu zupa, rīsu krems ar ķīseli

Vai tev patīk gatavot ēst?
- jā - nē - īsti neprotu neko gatavot

Vai zini produktus, kas ir videi ļoti draudzīgi – tiem ir maza ietekme uz klimata pārmaiņām un dabu, nepieciešams maz resursu (ūdens, enerģijas, zemes platības u. c.), lai tos saražotu?

- jā - nē - neesmu drošs *Kas ir šie produkti? augļi, dārzeņi*
Vai tu vēlētos piedalīties pasākumā, kur mācās gatavot videi draudzīgus ēdienus vai našķus? - *Jā, ja tas notiktu skolā* - *Jā, ja tas notiktu ārpus skolas (piemēram, ekskursijas laikā)* - *Nē, tas neliekas interesanti*

4. Jautājumi vecākiem

Aptaujājot vecākus, iesakām izmantot Ekoskolu anketu pārtikas patēriņa paradumu noskaidrošanai mājsaimniecībās. Šeit pievienojiet galvenos secinājumus. Anketa atrodama šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:

1) *Izvērtējums_mājsaimniecības.doc*
2) *Izvērtējums_mājsaimniecības_9_jaut_tabula.doc*
3) *Ģimenes_anketu_apkopošanas_modelis.doc*
    - *Ģimenes pārtiku iegādājas veikalā, tirdziņā un pērkot tieši no zemnieka.*
    - *Vecāki paši audzē dārzeņus un augļus, piejama arī pašu audzēta lauksaimniecības produkcija.*
    - *Iegādājoties produktus iedzīvotāji skatās to izcelsmes valsti.*
    - *Cenšas iegādāties Latvijā ražotus produktus un sezonālos, vai arī šajā reģionā audzētus. Iedzīvotāji vērtē, lai produkti būtu pēc iespējas veselīgāki.*
    - Gaļu, dārzeņus un augļus iedzīvotāji lieto pārtīkā katru dienu.
    - Skolēni mājās broksto katru otro dienu.
    - Ģimenes apmeklē ātrās ēdināšanas vietas un arī bērni vieni sptuvrni 1 reizi nedēļā.

5. Pētījums

1. Izmantojiet projekta "Ēdam atbildīgi" anketas, lai izpētītu skolas ēdnīcas un kafejnīcas/pārtikas automātu (ja ir) atbilstību atbildīgā pārtikas patēriņa principiem. Anketas atrodamas šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:
    a. Izvērtējuma_ievads.doc
    b. Izvērtējums_ēdnīca_obl.doc
    c. Izvērtējums_kafejnīca_automāti.doc,
    d. papildus var izmantot Izvērtējums_ēdnīca_izv.doc

2. Noskaidrojiet, cik daudz veģetāriešu un vegānu ir skolas kolektīvā. Vai un ko viņi ēd skolas ēdnīcā? Vai skolas ēdnīcas piedāvājums cilvēkiem, kuri neēd gaļu vai vispār nelieto uzturā dzīvnieku izcelsmes produktus, ir pārdomāts un sabalansēts? Kādi produkti vai ēdieni būtu jāiekļauj skolas ēdienkartē, lai apmierinātu veģetāriešu un vegānu vajadzības?

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

**Darba lapa pārtikas atkritumu izpētei skolā: https://ej.uz/partikas-atkritumi1*

	Gads					
Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2025	…
Izmestās pārtikas daudzums gadā, (kg)					1620	

Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)					180	
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)					100	
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)					40%	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar pārtikas tēmu?*	Ir pieejams ēdiena sastāvs un neapēstās porcijas ir brīvi pieejamas citiem pusdienotājiem.
*Kur saistībā ar pārtiku **nepieciešami uzlabojumi**?*	Vairāk padomāt pie sezonalitātes produktiem. Reklamēt produktu audzētājus, kas ražo dārzeņus pagastā. Radīt iespēju nelikt uzšķīvja produktus, kurus nelieto uzturā. Apkopot informāciju par ēdieniem, kas netiek apēsti.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Ekopadomes pārstāvji informē Ekoskolas koordinātori par nepieciešmajiem uzlabojumiem. Pašiem izdomāt kā varētu šos uzlabojumus veikt.

Vide un veselība

1. Ievads tēmā

Laikā, kad patērniecības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, kas palīdz iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai varētu dzīvot labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļu programmu)	Nav pieejami					X	Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams uzkodu vai karsto dzērienu automāts?	Viegli pieejams					x	Nav pieejams
Cik bieži pusdienās pasniedz saldinātus dzērienus?	Katru dienu					x	Nekad
Vai skola sadarbojas ar ēdinātāju(-iem) un iesaka uzlabojumus ēdienkartei un pārdodamiem produktiem (ja ir uzkodu automāts vai kafejnīca)?	Neiesaka	X					Iesaka un veiksmīgi sadarbojas
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā vai citur ārpus skolas?	Vairāk nekā 40%					X	0–10%
Cik daudz palmu eļļu saturošu produktu (konfekšu, cepumu u. tml.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādi iepakojumi					X	Gandrīz nemaz
Vai skolā notiek ēst gatavošanas meistarklases, kur var iemācīties gatavot videi un veselībai draudzīgus našķus?	Nenotiek nekad						Notiek visām vecuma grupām un dzimumiem
Klases vakaros un svētkos ir tradīcija nest līdzi tikai videi un veselībai draudzīgas uzkodas	Nevienā klasē			X			Visās klasēs
Cik bieži balvās un Ziemassvētku dāvanās rūpnieciski ražoti saldumi tiek aizvietoti ar veselīgām uzkodām?	Dāvanās vienmēr ir tikai saldumi					X	Saldumi dāvanās ir reti
Vai skolā izmantotie tīrīšanas, dezinfekcijas līdzekļi ir videi un veselībai draudzīgi (sertificēti, ir ekomarķējums)?	Tādu nav			X			Visi līdzekļi ir ekosertificēti
Vai skolā remontam tiek izmantoti videi draudzīgi būvmateriāli un krāsas, kā arī videi draudzīgas mēbeles (sertificētas, ir ekomarķējums)?	Tam nepievērš uzmanību			X			Pārsvarā ir ekosertificēti
Vai skolas apkārtnē ir tīrs gaiss?	Konstatēts liels piesārņojums					X	Gaiss ir tīrs
Vai skolā un skolas apkārtnē ir liels troksnis?	Troksnis ir liels					X	Troksnis ir mazs
Kāda daļa skolēnu pavada starpbrīžus pasīvi (sēžot, lietojot telefonu u. tml.)?	Vairāk nekā puse					X	Mazāk nekā 10%
Vai skolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās starpbrīžos?	Netiek veicināta					X	Tiek veicināta regulāri
Cik bieži tiek rīkotas fiziskās aktivitātes un sacensības brīvā dabā?	Tikai sporta stundās					X	Bieži notiek pasākumi ar uzdevumiem ārā

Vai skolā tiek rīkotas apzinātības, relaksācijas vai tml. aktivitātes garīgajai veselībai?	Netiek rīkotas					X	Notiek bieži visām vecumu grupām
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Nosauc 2 rīcības, kas ir gan veselībai, gan videi draudzīgas! Pastaiga svaigā gaisā, doties ar kājām uz skolu. Braukt uz skolu ar velosipēdu
Cik bieži tu ēd konfektes, cepumus, čipsus vai citus rūpnieciski ražotus našķus? *- Katru dienu - Gandrīz katru dienu - Vienu reizi nedēļā - 1 līdz 2 reizes mēnesī - Ļoti reti*
Cik bieži tu dzer limonādes vai citus saldus dzērienus? *- Katru dienu - Gandrīz katru dienu - Vienu reizi nedēļā - 1–2 reizes mēnesī - Ļoti reti*
Kā tu visbiežāk pavadi laiku starpbrīžos? - *Vairāk pasīvi (piemēram, sēžu, lasu, runājos ar draugiem, spēlēju spēles tālrunī u. c.)* - *Vairāk aktīvi (piemēram, pastaigājos, spēlēju bumbu vai citas aktīvas spēles)* - *Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi*
Vai tev patīk pavadīt brīvo laiku ārā, brīvā dabā? - Jā - Dažreiz - Nē, vislabāk man patīk atrasties telpās
Uzraksti, kas, tavuprāt, ir ekomarķējums! *Ekomarķējums parāda to, ka šim produktam ir mazāk negatīva ietekme uz vidi kā citām.*
*Atzīmē visus simbolus, kuri **ir** ekomarķējums!*

4. Jautājumi vecākiem

*Kā jūs ģimenē **visbiežāk** pavadāt brīvo laiku kopā ar bērniem?*

- *Pasīvi (piemēram, spēlējot galda spēles, skatoties filmas/TV u. c.)*
- *Aktīvi (piemēram, ejot pastaigās, braucot ar velosipēdiem, sportojot u. c.)*
- *Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi*

Pārvietošanās kājām vai ar velosipēdu ir ne tikai veselībai, bet arī videi draudzīga.
Cik bieži jūs pārvietojaties kājām vai ar velosipēdu, nevis mehanizētajiem transportlīdzekļiem?

- Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Reti

Rūpnieciski ražota pārtika ir viens no galvenajiem liekā svara un vides problēmu cēloņiem.
Vai ikdienā pievēršat uzmanību tam, lai uzturs ģimenē būtu videi un veselībai draudzīgs?

- *Nepievēršam lielu uzmanību*
- *Sekoju, lai būtu veselīgs (vairāk augļu un dārzeņu, mazāk cukura u. tml.)*
- *Sekoju, lai būtu videi draudzīgs (vairāk sezonālu un vietējo, bioloģiski sertificētu produktu, mazāk rūpnieciski ražotas gaļas, palmu eļļu saturošu produktu u. tml.)*
- *Ir svarīgi, lai būtu gan veselīgs, gan videi draudzīgs*

Atpūta dabā palīdz uzlabot ne tikai fizisko, bet arī garīgo veselību, kā arī veicina interesi par dabas vērtībām.
Cik bieži jūsu ģimene dodas pārgājienos, apmeklē dabas parkus vai takas vai vienkārši atpūšas dabā?

- *Ļoti bieži un visos gadalaikos*
- *Bieži, bet pārsvarā siltajā laikā*
- *Dažreiz*
- *Reti*
- *Nekad*

*Ekomarķējums ir simbols uz ekoloģiski sertificēta produkta iepakojuma, **kas garantē**, ka tas ir ražots no dabai draudzīgiem izejmateriāliem un ar videi nekaitīgām ražošanas metodēm. Produkti ar ekomarķējumu nedrīkst saturēt videi un veselībai kaitīgas izejvielas.*
*Atzīmējiet visus simbolus, kuri **ir** ekomarķējums!*

Visi minētie, izņemot otro 1. Rindā.

5. Pētījums

1. Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet informāciju par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiet iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.

2. Veiciet pētījumu par skolēnu fiziskām aktivitātēm, esot skolā. Šim nolūkam varat izmantot novērojumu metodi, aptauju, fitnesa aproces vai viedtālruņus ar soļu skaitīšanas funkciju. Novērtējiet, vai skolēni starpbrīžos pietiekami daudz izkustas. Papildus varat noskaidrot, kādā veidā skolēni ierodas skolā un dodas mājup (kājām, ar velosipēdu, automašīnu vai tml.) un vai tas pozitīvi ietekmē viņu fizisko aktivitāšu līmeni.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads

Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2024	…
Skolēni, kuri starpbrīžos brīvo laiku pavada aktīvi, (%)					50	
Skolēni, kuri zina, kas ir ekomarķējums, (%)					20	
Skolēni, kuri atpazīst ekomarķējuma simbolus, (%)					50	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar vides un veselības tēmu?*	Skolā pusdienās pieejami augļi, ēdiens tiek gatavots uz vietas.
*Kuros jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Uzlabojumi nepieciešami fizisko aktivitāšu jomā, skolā varētu ieviest ēdināšanas meistarklases, ieviest ekosertificētus tīrīšanas līdzekļus
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Starpbrīžos rīkot pasākumus , lai skolēni izkustētos.

Skolas vide un apkārtne

1. Ievads tēmā

Viens no labākajiem veidiem, kā uzlabot skolēnu labsajūtu mācību laikā, ir pēc iespējas biežāk iziet ārpus telpām un izmantot skolas apkārtni un tuvumā esošās dabas vērtības mācībās, pasākumos un atpūtā. Skolas var mācīties no dabas, kur katra brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas pēc iespējas vairāk jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz augu atrodas skolas telpās?	Augu nav					X	Augi ir katrā telpā
Vai skolēni nodara pāri skolas augiem (tos aplaužot, bojājot)?	Daudziem augiem ir bojājumi					X	Augiem bojājumu nav
Vai skolas telpaugi tiek izmantoti mācību stundās?	Nekad		X				Bieži
Kādu daļu no skolas pagalma aizņem zālājs, koki, krūmi u. c. augi?	0–20%,pārsvarā ir asfalts, bruģis					X	Vairāk nekā 80 %
Cik lielā mērā skolas teritorijas sakopšanai tiek lietots videi draudzīgs aprīkojums (tāds, kas nepatērē fosilo degvielu)?	Nemaz			x			Tikai šāds
Vai skolā tiek audzēti augi (garšaugi, dārzeņi, ziedaugi u. c.), ko izmantot mācībās un pasākumos?	Netiek audzēti		X				Daudz augu, bieži izmanto
Vai skolas pagalmā iespējams iepazīt un uzzināt vairāk par apkārtnē sastopamiem augiem un dzīvniekiem?	Nav nekādas informācijas	X					Daudz zīmīšu, citu informatīvu materiālu, stendu
Skolas pagalmā un apkārtnē ir daudz iespēju vadīt mācību stundas	Tas nav iespējams					X	Jebkurā mācību priekšmetā
Skolas pagalmā un apkārtnē tiek vadītas mācību stundas	Nekad				X		Bieži, katrā priekšmetā ir vairāk nekā viena āra nodarbība
Skola organizē zaļos pārgājienus, kuru laikā tiek izzinātas dabas vērtības skolas tuvākajā un tālākajā apkārtnē	Neorganizē		x				Vairākas reizes gadā katrai klasei
Vai skolas pagalmā ir vietas, kur apsēsties un atpūsties?	Nav					x	Pietiekami daudz
Vai skolas pagalmā ir vietas, kur aktīvi pavadīt laiku (piemēram, āra trenažieri, vietas, kur kāpelēt, šūpoties, spēlēt bumbu u. tml.)?	Nav			x			Daudz dažādu
Vai skolas teritorijā ir skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi, tostarp saistībā ar kādu vides, dabas tēmu?	Nav	x					Vairāki
Vai skolēni ar cieņu izturas pret aprīkojumu skolas apkārtnē?	Bieži bojā				x		Nav problēmu
Vai kopumā skolas apkārtne veicina bērniem vēlmi pavadīt laiku ārā?	Nemaz neveicina				x		Ir daudz veicinošu elementu
Vai skolēniem ir iespēja izteikt ieteikumus par to, ko viņi vēlētos redzēt skolas pagalmā?	Nav iespējas, netiek uzklausīti			x			Vairākas iespējas (ieteikumu kaste, anketēšana u. c.)

.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Vai tev ir svarīgi, ka skolas telpās un ārpus tām ir daudz augu? *- Jā - Nē, citas lietas ir svarīgākas - Nezinu*
Vai tev patīk mācīties ārā? *- Jā - Nē - Dažreiz*
Cik bieži tu starpbrīžos vai pēc stundām pavadi laiku skolas pagalmā? *- Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Retos gadījumos - Nekad*

4. Jautājumi vecākiem

Kādi, jūsuprāt, varētu būt ieguvumi no mācībām ārpus telpām? *Svaigs gaiss* *Iespēja apgūt zināšanas mācoties dabaszinības ārā.*
Vai jūs vēlētos, ka vairāk mācību stundu mūsu skolā norisinās ārpus telpām? *- Jā, noteikti - Drīzāk jā - Nezinu - Drīzāk nē - Noteikti nē*
Vai, jūsuprāt, mūsu skolas apkārtne veicina bērniem vēlmi pavadīt laiku ārā? *- Jā, noteikti* *- Jā, bet nepieciešami nelieli uzlabojumi* *- Nē, nepieciešami lieli uzlabojumi* *- Nezinu*
Kas, jūsuprāt, nepieciešams mūsu skolas apkārtnē, lai mudinātu bērnus vairāk laika pavadīt ārā mācībās vai atpūtā? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes) ● Vairāk koku, apstādījumu, zālāju ● Vairāk dabisku teritoriju, kur vērot dabu (piem., atsevišķs laukums, kur ir nepļauts zāliens) ● Informatīvi stendi, kas ļauj uzzināt par apkārtnes augiem un dzīvniekiem ● Vieta, kur bērniem audzēt dārzeņus vai citus augus ● Vairāk soliņu atpūtai ● Vietas, kur vadīt mācību stundas ārā ● Aktivitāšu laukumi, kur droši kāpelēt, lēkāt, šūpoties ● Vietas, kur spēlēt bumbu ● Āra trenažieri ● Skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi ● Cits_____

5. Pētījums

1. Veiciet pētījumu par skolēnu brīvā laika pavadīšanu ārā, skolas apkārtnē. Cik bieži un cik daudz laika skolēni pavada ārā? Kādas vecuma grupas to dara biežāk? Ko skolēni dara ārā (pastaigājas, sēž, spēlē bumbu u. c.)? Noskaidrojiet, kas motivētu skolēnus vairāk laika pavadīt ārā, skolas apkārtnē. Padomājiet, kas nepieciešams, lai ārā pavadīto laiku varētu padarīt kvalitatīvāku un videi un veselībai draudzīgāku.

2. Izpētiet dabas vērtības tuvējā apkārtnē un izstrādājiet "zaļo pārgājienu" maršrutus. Paši izstaigājiet maršrutus, veidojiet kartes un dažādu dabas objektu aprakstus. Ieteicams ar pētījuma rezultātiem iepazīstināt vietējo pašvaldību, lai popularizētu izstrādāto maršrutu plašākā sabiedrībā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2024	…
Ārā vadītās mācību stundas 1. semestrī (skaits)					11	
Ārā vadītās mācību stundas 2. semestrī (skaits)					40	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar skolas apkārtni un tās izmantošanu?*	Āra nodarbības
*Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtnē **nepieciešami uzlabojumi**?*	Ārā varētu ierīkot trenažierus, informāciju par sastopamajiem augiem skolas parkā, to nosaukumiem.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Ar savām iedejām iepazīstināt skolas vadību.

Mežs

1. Ievads tēmā

Nedrīkst aizmirst, ka aptuveni pusi Latvijas teritorijas klāj meži un tiem ir būtiska loma dabā, cilvēku dzīvē un valsts ekonomikā. Tādēļ skolas uzdevums ir veidot izpratni par meža lomu dabā un cilvēku dzīvē, kā arī mudināt rīkoties atbildīgi, saudzējot dabas vērtības, daudzveidību un meža resursus.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai mācību procesā tiek izmantots tuvākā apkārtnē esošs mežs?	Netiek			X			Bieži, visu gadu
Vai koksnes produktiem (papīram u. tml.) ir FSC sertifikāts?	Nekur						Visur
Vai skolas mēbelēm vai interjera elementiem ir izmantota tropisko lietusmežu koksne?	Tam nepievērš uzmanību	X					Nav izmantota
Vai skolā tiek meklēta iespēja izmantot lietotus kokmateriālus (piemēram, atrodot jaunu pielietojumu vecajiem vai atjaunojot vecus koka izstrādājumus tā vietā, lai pirktu jaunus)	Nekad		X				Katru reizi
Vai skolā izvērtējat drukāšanas nepieciešamību?	Reti					X	Vienmēr
Cik lielā mērā skolā lieto rakstāmpapīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām?	Nemaz			X			Lieto tikai šādu
Cik lielā mērā skolā lieto tualetes papīru, salvetes vai papīra dvieļus, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām?	Nemaz			X			Lieto tikai šādu
Cik daudz dabas materiālu tiek izmantots mācību procesā vai gatavojot dekorus telpām?	Gandrīz nemaz				X		Izmanto bieži un daudzveidīgi
Vai skola piedalās koku stādīšanas aktivitātēs?	Nepiedalās				X		Vismaz reizi gadā
Vai skolā notiek pasākumi, kas izglīto par pārmērīgu mežu izciršanu un tās radīto ietekmi uz vidi (piemēram, lietusmežu izciršanu palmu eļļas plantācijām vai ganībām, kailciršu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību)?	Nekad		x				Tā ir pastāvīga daļa no mācību un ārpusstundu procesa
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kā tev šķiet, cik lielu daļu Latvijas teritorijas klāj meži?

a. *Apmēram pusi*
b. Daudz vairāk nekā pusi
c. *Daudz mazāk kā pusi*

*Cik bieži tu **ar klasi** dodies pastaigāties, atpūsties vai mācīties mežā?*

- Vismaz reizi nedēļā - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti

*Cik bieži tu **ar ģimeni** dodies pastaigāties, atpūsties mežā vai uzzināt kaut ko jaunu par to?*

- Gandrīz katru dienu - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti
Kādas rīcības, tavuprāt, palīdz aizsargāt un taupīt meža resursus – gan Latvijā, gan pasaulē? (ieraksti dažas rīcības) *Nebūvēt vēja turbīnas* *Kopt mežus un atjaunot tos.*

4. Jautājumi vecākiem

Cik bieži jūs ar ģimeni dodaties pastaigāties vai atpūsties mežā? *- Gandrīz katru dienu - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti*
Kā jūs parasti rīkojaties, ja ieraugāt mežā atkritumus? ● *Ziņoju, izmantojot lietotni "Vides SOS"* ● *Ziņoju meža īpašniekam vai pašvaldībai* ● *Salasu atkritumus un izmetu tam, paredzētā vietā* ● *Nedaru neko* ● *Cits_____*
Vai mājās pievēršat uzmanību tam, lai atbildīgi lietotu meža resursus? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes) ● Nepievēršam uzmanību ● Iegādājamies papīru ar FSC sertifikātu ● Iegādājamies koka mēbeles ar FSC sertifikātu ● Lietojam papīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām ● Lietojam tualetes papīru, papīra dvieļus vai salvetes, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām ● Taupīgi lietojam papīru (piemēram, izmantojam abas puses, lieki nedrukājam) ● Nelietojam vai maz lietojam produktus, kas veicina lietus mežu izciršanu (piemēram, produktus, kas satur palmu eļļu) ● Ziedojam vai iesaistāmies nevalstiskās organizācijās, kas rūpējas par meža aizsardzību ● Cits_____

5. Pētījums

1. Sadarbojoties ar ekspertiem, piemēram, no Pasaules dabas fonda, Latvijas dabas fonda, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Dabas aizsardzības pārvaldes u. c., izpētiet, vai tuvumā esošam mežam piemīt bioloģiski vērtīgām mežaudzēm raksturīgi elementi. Noskaidrojiet, kāpēc mežā bioloģiskā daudzveidība ir vajadzīga, kas to ietekmē un ko varētu darīt, lai to saglabātu. Izziņas procesā jums var noderēt šie materiāli: ej.uz/bio-mezaudzes un ej.uz/meza-daudzveid

2. Izpētiet, kā meža ekosistēmu ietekmē kailcirtes, kādām pārmaiņām tiek pakļauta meža ekosistēma, kādas ir alternatīvas videi draudzīgas meža apsaimniekošanas metodes, piemēram, izlases cirtes. Atrodiet labās prakses piemērus jūsu skolas tuvumā vai vispār Latvijā. Izziņas procesā jums var noderēt: https://lv-pdf.panda.org/virzieni/mezs/ Turpat atradīsiet arī citas idejas pētījumiem un vērtīgus materiālus.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2024	…2025
Papīra* patēriņš oktobrī, (kg)					25 kg	
Papīra* patēriņš gadā, (kg)					375 kg	

* šeit domāts – kopēšanai, drukāšanai un rakstīšanai paredzētais papīrs

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar meža tēmu?*	Skola izmanto lietotus kokmateriālus, rakstāmpapīru no otreiz pārstrādātām šķiedrām.
*Kuros jautājumos meža tēmā **nepieciešami uzlabojumi**?*	Pievērst Uzmanību FSC marķējumam, piedalīties koku stādīšanas aktivitātēs.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Ierosināt skolas vadībai ieviest šos pasākumus. Aicināt uz skolu Meža konsultantu, lai iepazīstinātu ar informāciju.

Bioloģiskā daudzveidība

1. Ievads tēmā

Bieži skolas apkārtnē var atrast dažādas dzīvotnes un ekosistēmas, kas var kalpot par labu pamatu cilvēku un dabas attiecību izzināšanai ārpus klases. Iepazīstināšana ar dabu var radīt jauniešiem tālāku interesi par dabas vērtībām un personisku vēlmi palīdzēt aizsargāt dabu no neapdomīgas rīcības.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik lielu daļu skolas pagalma aizņem zālāji?	0–20% no teritorijas					X	Vairāk nekā 80%
Cik liela ir augu daudzveidība skolas zālājā?	Maza, viscaur dažas sugas				X		Liela, daudz dažādu augu
Kādu daļu no skolas teritorijas perimetra veido koki vai dzīvžogs?	0–10%			X			Vairāk nekā 40%
Cik daudz koku ir skolas pagalmā?	Koku nav					X	Daudz koku, dažādas sugas
Vai skolas teritorijā ir puķu dobes ar vietējiem augiem, ziedoši koki vai krūmi, kas piesaista kukaiņus?	Nav			X			Daudzās vietās un dažādi augi
Vai skolas teritorijā ir izveidotas īpašas dzīvotnes kukaiņiem – kukaiņu viesnīca, akmeņu kaudze, zaru kaudze, reti pļauts zālājs?	Nav	x					Vairākas dažāda veida dzīvotnes
Cik kukaiņu sugu iespējams pamanīt skolas apkārtnē 5 minūšu pastaigas laikā (septembra sākumā)?	Kukaiņu nav				X		Vairāk nekā 10 sugas
Vai skolas teritorijā ir zonas, kur zālājs tiek pļauts tikai vienreiz gadā (līdzīgi pļavām)?	Nav				X		20% no zālāja
Vai skolas teritorijā nezāļu un kaitēkļu apkarošanai lieto herbicīdus un pesticīdus?	Bieži					X	Nekad
Vai skolas teritorijā ir ierīkoti elementi putnu piesaistīšanai, piemēram, putnu būrīši, barotavas, dzirdinātavas?	Nav			X			Vairākās vietās un dažādi
Vai skolas teritorijā ir ierīkotas vai dabiski sastopamas mītnes citiem dzīvniekiem, piemēram, ežiem, vāverēm, abiniekiem?	Nav	X					Ir vairākas
Vai skolēni ar cieņu izturas pret dabas vērtībām skolas apkārtnē?	Bieži bojā, piesārņo				x		Nav problēmu
Cik viegli ir panākt izmaiņas skolas teritorijas apsaimniekošanā, lai skolas apkārtnē būtu lielāka bioloģiskā daudzveidība?	Grūti				x		Ļoti viegli
Vai skola sadarbojas ar citām organizācijām (dodas ekskursijās, piedalās konkursos, aicina lektorus u. tml.), lai izglītotu skolēnus par dabas vērtībām?	Nesadarbojas				x		Vairākas reizes gadā
Vai skolā notiek pasākumi, kas izglīto par bioloģisko daudzveidību (piemēram, kas tāda ir un kāpēc svarīga, kas un kāpēc samazina to, kādas ir dabas vērtības Latvijā, pasaulē un kā iesaistīties daudzveidības saglabāšanā)?	Nekad				x		Tā ir pastāvīga daļa no mācību un ārpusstundu procesa
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Uzraksti, kas, tavuprāt, ir bioloģiskā daudzveidība!

- Ir dažādu dzīvības formu sastopamība noteiktā teritorijā: kukaiņi, augi, dzīvnieki.

Nosauc trīs rīcības, kas, tavuprāt, samazina augu, putnu, dzīvnieku bioloģisko daudzveidību?

- Dzīvniekus apēd kādi plēsēji, kas ir savairojušies. Putniem nav barības noteiktā teritorijā. Augi vairs neaug, jo tiek iznīcināti ar ķīmiskām vielām

Mini trīs veidus, kā mēs, tavuprāt, varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību!

- Neizmantot ķīmiskas vielas nezāļu iznīcināšanai.
- Atjaunot dabiskās pļavas.
- Neizcirst mežus, bet tīrīt tos.

Kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība? (mini divus iemeslus)

- Varētu vērot tos
- Izmantot mācību stundās.

Vai tu vēlētos, lai skolas pagalmā būtu lielāka dabas daudzveidība (vairāk vietējo augu, kukaiņu un putnu)?

- Jā - Nē, jau šobrīd ir pietiekami liela - Nezinu

Vai tev patīk pētīt augus vai vērot dzīvniekus dabā?

- Jā - Dažreiz - Nē, tas nešķiet interesanti

4. Jautājumi vecākiem

Šajā aptaujā pirmie divi jautājumi ir no Eirobarometra pētījuma "Eiropiešu attieksme pret biodaudzveidību", 2019.

Vai esat dzirdējis(-usi) terminu "bioloģiskā daudzveidība"?

- Esmu dzirdējis(-usi) un zinu, ko tas nozīmē
- Esmu dzirdējis(-usi), bet nezinu, ko tas nozīmē
- Neesmu dzirdējis(-usi)
- Neesmu drošs(-a)

Cik lielā mērā, jūsuprāt, minētie faktori apdraud bioloģisko daudzveidību?

Režģa tipa jautājums - katram faktoram jāatzīmē viens no 5 atbilžu variantiem:

	Lielā mērā	Diezgan daudz	Nedaudz	Nemaz	Nezinu
Nelegālās medības		x			
Invazīvās augu vai dzīvnieku sugas	x				
Piesārņojums gaisā, ūdenī vai augsnē		x			

Intensīvā lauksaimniecība, mežizstrāde vai zvejniecība		x			
Cilvēka izraisītas katastrofas (piemēram, naftas noplūdes)	x				
Dabas katastrofas (plūdi, sausums, ugunsgrēki, vētras u. c.)	x				
Dabas teritoriju pārveidošana ceļu, ūdens vai energoinfrastruktūras izbūvei	x				
Dabas teritoriju pārveidošana citam pielietojumam (piemēram, purvu un citu mitru vietu nosusināšana lauksaimniecības vai apbūves vajadzībām)	x				
Klimata pārmaiņas	x				

Vai, jūsuprāt, mūsu skolas apkārtnē ir sastopama liela augu, kukaiņu un putnu daudzveidība?

- Jā, noteikti
- Jā, bet varētu būt lielāka
- Nē, maza daudzveidība
- Nezinu

Atzīmējiet, kurus no bioloģisko daudzveidību veicinošiem elementiem jūs vēlētos redzēt mūsu skolas apkārtnē? (iespējamas vairākas atbildes)

- Vairāk koku
- Dzīvžogus
- Ziedošus krūmus
- Puķudobes ar vietējo sugu augiem
- Nepļautas zāles laukumu (nelielu dabisku pļavu)
- Kukaiņu viesnīcu
- Ezīšu migas
- Baļķīšu krāvumu
- Akmeņu krāvumu
- Putnu būrus
- Putnu barotavu
- Dzirdinātavu putniem
- Visus iepriekš minētos

5. Pētījums

1. Izmantojot materiālus no projekta "Lielās augu medības" (ej.uz/dzivotnu-kartesana), veiciet dzīvotņu kartēšanu savas skolas pagalmā. Izdariet secinājumus par sugu daudzveidību un sastopamības biežumu.

2. Izpētiet pārtikas audzēšanas saikni ar bioloģisko daudzveidību. Kāda veida saimniekošanas metodes palielina un kāda veida metodes samazina bioloģisko daudzveidību. Izziņas procesā jums varētu noderēt nodarbības apraksts, kas atrodams šeit: ej.uz/audze-brivi

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	…	2019	2020	2021	2024	2025
Skolēni, kuri zina, kas ir bioloģiskā daudzveidība (%)					70	
Skolēni, kuri var nosaukt 2 pamatotus iemeslus, kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība (%)					60	
Skolēni, kuri var nosaukt 2 veidus, kā mēs varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību (%)					80	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar bioloģiskās daudzveidības tēmu?*	Skolēnu zināšanas un attieksme
*Kuros jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Mēs varētu pie skolas ierīkot bioloģiskās daudzveidības veicinošus elementus.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Aicināt skolas skolēnus izveidot bioloģiskās daudzveidības veicinošus elementus.

Klimata pārmaiņas

1. Ievads tēmā

Mūsdienās gandrīz jebkura rīcība rada papildus CO_2 – braucot ar autobusu sadedzinām degvielu, ieslēdzot klasē gaismu tiek sadedzināta gāze Rīgas TEC, bet, ēdot pusdienas, veicinām lauksaimniecības mēslojuma ražošanu, kam arī izmanto fosilos resursus. Nevaram visās jomās uzreiz ieviest tīrākas tehnoloģijas, bet mēs vienmēr varam samazināt tās rīcības, kas piesārņojumu rada lieki – varam radīt mazāk atkritumu, ēst mazāk dzīvnieku produktus un vairāk augu produktu, vairāk braukt ar velosipēdu un iet kājām, taupīt elektrību un ziemā – siltumu.

2. Skolas izvērtējums

Klimata ietekmju situāciju raksturo skolas izvērtējuma dati enerģijas, transporta un pārtikas tēmās.

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Vai tu zini, kas ir klimata pārmaiņas? - jā - nē - neesmu pārliecināts(-a)
Nosauc dažus cēloņus, kas, tavuprāt, izraisa klimata pārmaiņas! plastmasa dedzināšāna, naftas noplūdes, gāzes dedzināšana, koku izciršana, ugunsgrēki
Nosauc 3 lietas, kas, tavuprāt, varētu notikt klimata pārmaiņu rezultātā! plūdi, siltas ziemas, sugu izmiršana
Nosauc 3 svarīgākos ikdienas paradumus, kas var samazināt klimata pārmaiņas! jāšķiro atkritumi, vairāk jāpārvietojās ar kājām, neiepirkties ātrās modes ietekmē

4. Jautājumi vecākiem

Svarīgi – Klimata pārmaiņu tēmā jautājumi ir ņemti no Eirobarometra pētījuma par iedzīvotāju atbalstu klimata pasākumiem, tādēļ lūgums tos neizmainīt, lai tie būtu salīdzināmi ar Latvijas datiem!

Kuru no šīm problēmām jūs uzskatāt par visas pasaules lielāko problēmu? (atzīmē 1) ● Klimata pārmaiņas ● Infekcijas slimību izplatība ● Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums ● Ekonomiskā situācija ● Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās ● Dabas stāvokļa pasliktināšanās ● Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē ● Starptautiskais terorisms ● Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas ● Bruņoti konflikti ● Kodolieroču skaita palielināšanās
Kuras no pārējām minētajām jūs uzskatās par lielām problēmām? (atzīmē līdz 4 atbildēm) ● Klimata pārmaiņas ● Infekcijas slimību izplatība

- Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums
- Ekonomiskā situācija
- Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās
- Dabas stāvokļa pasliktināšanās
- Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē
- Starptautiskais terorisms
- Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas
- Bruņoti konflikti
- Kodolieroču skaita palielināšanās

Vērtējot skalā no 1 līdz 10, jūsuprāt, cik nopietna problēma šobrīd ir klimata pārmaiņas?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

(Nepavisam nav nopietna) (Ārkārtīgi nopietna)

Vai, jūsuprāt, Latvijas valdība dara pietiekami daudz, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām?

- Pietiekami
- Nepietiekami
- Pārāk daudz
- Nezinu

Vai jūs personīgi pēdējo sešu mēnešu laikā esat veicis(-kusi) kādu rīcību, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

- Jā
- Nē
- Nezinu

Kuras no šeit minētajām darbībām, ja vispār kāda, ir attiecināma uz jums? (iespējamas vairākas atbildes)

- Jūs cenšaties samazināt savu atkritumu daudzumu un regulāri šķirojat atkritumus, lai tos varētu nodot atkārtotai pārstrādei
- Jūs pēc iespējas vairāk cenšaties samazināt vienreiz lietojamo preču patēriņu, piemēram, lielveikalu piedāvātos plastikāta maisiņus, nevajadzīgu iepakojumu
- Pērkot jaunu sadzīves tehniku, piemēram, veļas mašīnu, ledusskapi vai TV, svarīgs izvēles faktors ir zemāks enerģijas patēriņš
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā vairāk bioloģiskās pārtikas
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā mazāk gaļas
- Personiskās automašīnas vietā jūs regulāri izmantojat videi draudzīgākas alternatīvas, piemēram, ejat kājām, braucat ar velosipēdu, izmantojat sabiedrisko transportu vai automašīnu koplietošanu
- Pērkot pārtikas produktus, jūs ņemat vērā to oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat iepirkšanos
- Plānojot atvaļinājumu un citus tālākus ceļojumus, jūs ņemat vērā transporta oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat savus plānus
- Jūs esat aprīkojis(-usi) savu māju ar labāku siltumizolāciju, lai samazinātu enerģijas patēriņu
- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) aprīkojumu, lai kontrolētu un mazinātu enerģijas patēriņu
- Jūs esat pārgājis(-usi) pie cita elektroenerģijas piegādātāja, kas piedāvā lielāku daļu no atjaunojamajiem avotiem iegūtas enerģijas
- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) saules paneļus
- Jūs esat iegādājies(-usies) energotaupīgu māju
- Jūs esat iegādājies(-usies) jaunu automašīnu, un liela nozīme tās izvēlē bija mazam degvielas patēriņam
- Jūs esat iegādājies(-usies) elektrotransportlīdzekli
- Cits _____

Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir Latvijas valdībai uzstādīt mērķus atjaunojamās enerģijas izmantošanas palielināšanai (piemēram, vēja un saules enerģijai) līdz 2030. gadam? ● Ļoti svarīgi ● Diezgan svarīgi ● Nav ļoti svarīgi ● Nepavisam nav svarīgi
Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir tas, ka Latvijas valdība sniedz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai līdz 2030. gadam (piemēram, aicinot iedzīvotājus siltināt mājokļus, uzstādīt saules paneļus vai iegādāties elektrotransportlīdzekļus)? ● Ļoti svarīgi ● Diezgan svarīgi ● Nav ļoti svarīgi ● Nepavisam nav svarīgi

5. Pētījums

1. Tāpat kā enerģijas tēmā, iesakām aprēķināt skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, izmantojot Vides izglītības fonda CO_2 kalkulatoru. Noskaidrojiet, kurās jomās ietekme ir vislielākā, un izvirziet priekšlikumus, ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas: co2.videsfonds.lv/ka-stradat

2. Aprēķiniet savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu! Ekoloģisko pēdu parasti izsaka hektāros – cik hektāru zemes un ūdens platības nepieciešams, lai saražotu kāda cilvēka aktivitātēs patērēto produkciju un absorbētu šo produktu dzīves ciklā radīto piesārņojumu. Šo pētījumu skolēniem būs ērtāk veikt kopā ar saviem vecākiem, taču skolā varat pārrunāt veidus, kā ģimenes varētu samazināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu. Aprēķiniem izmantojiet vienu no tiešsaistes kalkulatoriem:
    a. jalajalg.positium.ee (izsaka rezultātu hektāros)
    b. www.pdf.lv/klimats/klimats.html (izsaka rezultātu tonnās CO_2 gadā)

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā iesakām izmantot CO_2 informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar klimatu?*	Pārvietošanās uz skolu ar kopīgu transportu un velosipēdu
*Kuros jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Informēt skolēnus par klimata pārmaiņām.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?*	Aicināt uz skolu braukt ar velosipēdu vai doties ar kājām.

*(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	

Līdzdalība, komunikācija un mācību saturs

1. Ievads

Ekopadomes mērķis ir iesaistīt Ekoskolas aktivitātēs pēc iespējas vairāk cilvēku – gan skolas pedagogus un audzēkņus, gan vecākus un apkārtējo sabiedrību. Tāpat ir svarīgi, ka Ekoskolu tēmas un citi vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumi tiek iekļauti visos mācību priekšmetos. Lai to varētu veiksmīgi īstenot, nepieciešams izvērtēt pašreizējo situāciju.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:
1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 - apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz norāžu skolā sastopams par darbību Ekoskolu programmā?	Nav norāžu			X			Gan gaiteņos, gan klasēs
Cik aptuveni skolēnu zina, kas ir Ekoskolu programma un par skolas dalību tajā?	0–20%					X	Vairāk nekā 80%
Cik daudz ārpus Ekopadomes esošu skolēnu ieteikumu tiek saņemts?	Nemaz			X			Vairāki ieteikumi katru gadu
Vai Ekoskolu logo redzams skolas mājaslapā?	Nē			X			Pirmajā lapā
Vai informācija par Ekoskolu programmu un/vai aktivitātēm ir viegli atrodama skolas mājaslapā?	Mājaslapā nav informācijas					X	Viegli atrodama
Cik no publicētajiem rakstiem medijos par jūsu skolu pieminēts, ka skola darbojas Ekoskolu programmā?	Nevienā	X					Gandrīz visos
Skolas sociālajos tīklos pie Ekopadomes ziņām tiek izmantots tēmturis #Ekoskolas	Netiek izmantots					X	Tiek izmantots katrā ziņā, kas saistīta ar Ekoskolu
Skolas mājaslapā un/vai sociālajos tīklos tiek publicēti foto no savas Ekoskolas pasākumiem un aktivitātēm	Netiek					X	Ir foto no visiem pasākumiem
Tiek izvērtēts, vai izvēlētā saziņas platforma ir efektīva un ļauj sasniegt lielāko daļu skolas pārstāvju (spriežot pēc sekotāju, mājaslapas apmeklētāju skaita un skolas pārstāvju informētības)	Netiek vērtēta				X		Tiek izvērtētas visas komunikācijas platformas
Ekoskolu programmas ietvaros tiek īstenotas vides izglītības un aizsardzības aktivitātes – akcijas, kampaņas, izstādes u .c. aktivitātes, kurās tiek iesaistīta plašāka sabiedrība (vietējie iedzīvotāji, vecāki, visa skola).	Netiek iesaistīta plašāka sabiedrība				X		Vismaz 3–4 aktivitātes gadā, aptverot dažādu auditoriju
Aptuveni cik no apkārtējiem iedzīvotājiem zina, ka skola ir Ekoskola?	0–10%					X	Vairāk nekā 40%
Kāda daļa vecāku atbalsta skolas dalību Ekoskolu programmā?	Vairumam nav viedokļa				X		> 90% vērtē pozitīvi
Vai vecāki tiek iesaistīti Ekoskolu programmas projektu norisē?	Netiek iesaistīti				X		Iesaistīti vairumā projektu
Vai notiek sadarbība ar citām Ekoskolām?	Nenotiek	X					Notiek regulāri ar vairākām Ekoskolām

Cik lielā daļā no mācību priekšmetiem regulāri ir iekļauta gada tēma/ citas Ekoskolu tēmas?	0–20%				x		100%
Vai visās klašu grupās tiek iekļauta gada tēma/ citas Ekoskolu tēmas?	0–20%				x		100%
Vai skolēni organizē konkursus, viktorīnas, olimpiādes vai citus izglītojošus pasākumus par gada tēmu/ citām Ekoskolu tēmām?	Neorganizē	x					Vairākas reizes gadā
Vai skolas dalība programmā tiek atzinīgi novērtēta no pašvaldības?	Pašvaldība neinteresējas			x			Pašvaldība regulāri pauž atbalstu
Vai skolēni un skolas pārstāvji izstrādā priekšlikumus pašvaldībai vides situācijas uzlabošanai skolā un tuvākajā apkārtnē?	Nekad			x			Bieži
Vai skolēni īsteno labdarības kampaņas (koncertus, tirdziņus, izstādes u. tml.), lai gūtu finansiālu vai praktisku atbalstu vides aizsardzības iniciatīvu īstenošanai? (Piemēram, Ekopadome īsteno pašceptu gardumu tirdziņu un iegūtos līdzekļus ziedo kādai vides nevalstiskai organizācijai vai izmanto saviem pasākumiem)	Nekad	x					Dažas reizes gadā
.....? *(jūsu jautājumi)*							

3. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
*Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā **vislabāk darbojas** saistībā ar komunikāciju un skolas, sabiedrības iesaistīšanu?*	Tiek ņemti vērā Ekopadomes ieteikumi, skolas mājas lapā tiek publicētas Ekoskolas aktivitātes, visās klašu grupās tiek iekļautas Ekoskolas tēma.
*Kuros jautājumos **nepieciešami uzlabojumi**?*	Izstrādāt priekšlikumus pašvaldībai, organizēt pasākumus skolēniem.
*Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?* *(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*	Informēt skolēnus, paši rīkot pasākumus ar skolotājas konsultāciju.